Avispeal tähistati vastupanuvõitluse päeva

26. septembril seitsmendat aastat koguneti Liivaoja talu maadel asuva mälestusmärgi „Avispea mõõk“ juurde, et tähistada vastupanuvõitluse päeva.

Vastupanuvõitluse päeval tänatakse ja mälestatakse kõiki Eesti inimesi, kes on sõna või teoga osutanud vastupanu okupatsioonivõimudele, kaitstes Eesti Vabariigi iseseisvust ja vabadust. Paljud neist kaotasid massirepressioonide käigus elu, vabaduse või tervise.

Nõukogude repressioonide eest metsa põgenenud ja 18 aastat Siberi vangilaagrites veetnud Ruuben Lambur rääkis, et temalt on eakamadki inimesed küsinud, et mis see vastupanuliikumine oli. „Ja tõepoolest, kui tema arusaama järgi pioneerid läksid ilusti, rätid kaelas, kooli, Pärt kirjutas Staliniga kantaati, laulupeol hõisati hurraa – ja kõik oli nagu korras. Aga ometi käis verine võitlus,“ rääkis ta ja meenutas, et 1945. aasta kevadeks oli metsadesse varjunud üle 30 000 mehe ja naise ning nendest langes lahingutes üle kümne tuhande.

„Nendel kõigil olid siin kodud – talud, omaksed – emad-isad, vennad-õed. Ja neid ei olnud enam kolmkümmend tuhat, neid oli kolmsada tuhat,“ meenutas Lambur. „See oli see vastuhakk, mis üle kümne aasta kestis, mil viimane metsavend langes,“ nentis Lambur ja lisas, et võitlus kestab ka praegugi. „Kuidas me ka ei vaataks,

Mälestusmärgi „Avispea mõõk“ juures tähistati vastupanuvõitluse päeva. Foto Kristel Kitsing

tahaks, ei tahaks – vastasseis kestab edasi,“ märkis ta. „Võõrvõimu käslased ja nende järeltulijad töötavad oma rada, et õigustada oma eelkäijate kurje, veriseid ja rahvavaenulikke tegevusi,“ sõnas Lambur ja selgitas, et mustatakse neid, kes võitlesid vabaduse eest, arvates, et siis paistetakse ise puhtamana. „Ja siin tuleks vaadata, et ennast petta ei laseks nende poolt,“ rõhutas Lambur kõnet lõpetades.

Pärast mälestushetki tutvustas Kaitseliidu tegemisi Viru maleva pealik kolonelleitnant Jaanus Ainsalu.

Muusikalisi vahepalu pakkus Silver Aasumets ning kohapeal oli kaetud traditsiooniline kohvilaud.

Soetada sai ka eelmisel aastal ilmunud piirkonna perede lugude raamatut „Minu Avispea“ ning müügis olid ka päris viimased eksemplarid Ruuben Lamburi raamatut „Alutaguse Saaga“, kuhu kohapeal oli võimalik saada ka autori pühendus.

Vastupanuvõitluse päev on seotud Otto Tiefi valitsuse moodustamise otsusega septembris 1944, kui Saksa väed olid lahkumas ja Nõukogude väed alles saabumas. 22. september 1944, kui Punaarmee okupatsiooniväed hõivasid Tallinna, markeeris vastupanuvõitluse uue aktiivse faasi algust. Tiefi valitsuse moodustamine rõhutas asjaolu, et Eesti on iseseisev vabariik, mis on ebaseaduslikult taasokupeeritud kommunistliku Nõukogude Liidu poolt. Vastupanuvõitlus jätkus eri vormides ja intensiivsusega kuni Eesti iseseisvuse taastamiseni 1991. aastal.

Kristel Kitsing
toimetaja